

Huurleger of vloot

GENERAALS ZIJN, volgens een oude wijsheid, bezig zich voor te bereiden op de vorige oorlog. Het Kamerdebat over de Defensienota 2000 levert van dit inzicht een variant op: politici zien de toekomst van de krijgsmacht als een herhaling van de laatste vredesoperatie.

Enkel en alleen omdat de Nederlandse luchtmacht een belangrijke en spectaculaire rol heeft gespeeld in de oorlog (die niet zo mag heten) om Kosovo, willen de meeste Kamerfracties dat de voorgenomen opheffing van één van de nog resterende zes squadrons F-16-jachtvliegtuigen niet doorgaat.

Vóór de operatie in Kosovo was men wel voor opheffing, zodat het voor de hand lag dat minister De Grave deze in zijn nota opnam, als één van de maatregelen om de bezuinigingen in het regeerakkoord te realiseren.

Maar na Kosovo werd het opheffen van de opheffing vrijwel onmiddellijk het wisselgeld waarmee de bewindsman de rest van zijn nota door kon zetten.

Aldus geschiedt. Het zesde squadron blijft - als de Kamer zorgt voor de vijftig miljoen per jaar, nodig om het in de lucht te houden. Van het schrappen van nog meer fregatten dan de voorgestelde twee wil De Grave niets weten. Terecht wijst hij op de zinloze kapitaalvernietiging die dit met zich mee zou brengen.

Hij gaat daarmee in tegen een zekere tendens die zich aftekent in de standpunten van de grote politieke partijen. Dat is er een van versterking van de landmacht op kosten van de marine (en tot Kosovo, de luchtmacht). (Ook de Defensienota streeft naar een versterking van de landmacht, vooral in de vorm van parate eenheden.)

Het debat over de Defensienota wordt bepaald door financiële parameters: de bij het regeerakkoord vastgelegde bezuinigingen, 375 miljoen per jaar. Dat leidt tot een vreemde tegenstrijdigheid.

De oorlog om Kosovo heeft als resultaat niet alleen het behoud van een squadron F-16s. De voornaamste les was dat Europa militair veel te afhankelijk is geworden van de Verenigde Staten. Deze afhankelijkheid heeft onherroepelijk een politieke dimensie.

Vandaar dat het sindsdien in Europa gist van voornemens om tot een meer zelfstandige positie op militair gebied te komen. Daarbij staat één ding buiten kijf: dat kost geld, meer geld dan de huidige begrotingen van de meeste lidstaten bieden.

In Nederland ligt het echter zó, dat de partijen die voor een sterkere Europese 'defensie-identiteit' zijn geporteerd, vasthouden aan bezuinigingen of in ieder geval niet meer geld aan defensie willen besteden. Een partij als de VVD, die sceptisch tegenover het militaire Europa staat, wil daarentegen niet bezuinigen op defensie. Het wordt dus niks.

Het werkelijke probleem van de Nederlandse strijdkrachten is echter niet het budget, maar de recrutering. Sinds de feitelijke afschaffing van de dienstplicht, slaagt de krijgsmacht er steeds minder in voldoende vrijwilligers op de arbeidsmarkt te recrutereren.

Dit probleem treft de landmacht om twee redenen het zwaarst. Niet alleen is dit veruit het grootste van de vier krijgsmachtdelen en heeft het dus ook de meeste militairen per jaar nodig. De landmacht oefent echter ook minder aantrekkingskracht op de Nederlandse arbeidsmarkt uit dan marine en luchtmacht.

Zelfs bij een riante verbetering van de arbeidsvoorwaarden is het twijfelachtig of het ambitieniveau van de

Defensienota kan worden gehandhaafd. Dit heeft het instituut Clingendael er al toe gebracht in alle ernst het werven van buitenlanders in Nederlandse krijgsmacht te propageren. Verwezen wordt dan bijvoorbeeld naar de Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden, die voor zijn defensie (en agressie) ook op vreemde huurotroepen was aangewezen. Ik wil zo'n argument voor een modern huuroleger wel voor lief nemen, maar dan wel als het consequent wordt doorgezet en dus ook de monarchie wordt afgeschaft.

Het serieuze argument voor buitenlanders in Nederlandse krijgsmacht is dat het militaire bedrijf nu niet meer gaat om de verdediging van het vaderland - tegenwoordig een dubbel verdacht begrip! - maar om 'vredesoperaties' in internationaal verband.

Maar als 'defensie' louter gaat om het beschikbaar stellen van eenheden voor vredesoperaties, waarbij de nationaliteit van die eenheden er niet toe doet, waarom zou Nederland dan niet kunnen volstaan met het sponsoren van troepen van staten die nog wel een eigen leger op de been brengen? Dat zou in één klap alle overhead- transport-, reis- en 'inburgeringskosten' in Nederland elimineren.

Voor een schijntje van de bedragen die nu voor de landmacht staan gevoteerd, zou de Nederlandse staat twee complete Turkse divisies, uitgerust met door ons afgestoten tanks, geschut en ander materieel, ter beschikking van het moderne vredesbeleid kunnen stellen.

De uitbreiding van de Navo heeft de sterkte van zijn Europese landmacht enorm doen toenemen.

De Nederlandse landstrijdkrachten kunnen daarom gerust inkrimpen tot een niveau dat met zekerheid op peil kan worden gehouden. Het zou daarentegen voor de hand liggen de marine te versterken.

Dit is een militaire bedrijfstak waarin ons land vergelijkenderwijs een toppositie bezet. Vanuit het oogpunt van internationale arbeidsverdeling, in Navo- dan wel EU-verband, zou Nederland zich daarom beter op deze activiteit kunnen concentreren.

Trefwoord(en): Krijgsmacht, Defensie

Geografie: Europa, West Europa, Nederland

Rubriek: Bart Tromp